

ΙΟΝΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

ΤΜΗΜΑ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΑΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ – ΙΩΑΝΝΗΣ ΝΤΗΛΙΑΣ – ΑΝΑΣΤΑΣΟΠΟΥΛΟΣ
ΑΜ Ξ2015063

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ: Η ΓΛΩΣΣΑ ΤΩΝ ΣΥΜΒΟΛΩΝ ΩΣ
ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΓΛΩΣΣΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑΣ : ΣΩΤΗΡΙΟΣ ΛΙΒΑΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΡΡΑΣ

**Η ΓΛΩΣΣΑ ΤΩΝ ΣΥΜΒΟΛΩΝ ΩΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΓΛΩΣΣΑ
ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ**

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

ΠΡΩΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΣΥΜΒΟΛΑ

- 1.1 Η γένεση των συμβόλων
- 1.2 Διάφορες θεωρίες συμβόλων
- 1.3 Οι διαστάσεις των συμβόλων
- 1.4 Είδη συμβόλων
- 1.5 Η δύναμη των συμβόλων
- 1.6 Τα χαρακτηριστικά των συμβόλων
- 1.7 Σύμβολο ή έμβλημα;

ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΣΥΜΒΟΛΑ ΚΑΙ ΧΑΡΤΟΓΡΑΦΗΣΗ

1. Η χρήση τους
- 1.1 Τα είδη των συμβόλων στη χαρτογράφηση

ΤΡΙΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Ο ΚΟΣΜΟΣ ΤΟΥ ΟΥΡΑΝΟΥ

1. Αστρολογία
2. Οι πλανήτες

ΤΕΤΑΡΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΣΗΜΑΙΕΣ

1. Τι είναι η σημαία;
 - 1.1 Ο σταυρός-ιερό σύμβολο πατρίδας
 - 1.2 Ο σταυρός σε σημαίες διεθνών οργανισμών
 - 1.3 Ο σταυρός με άλλη χρήση
2. Οι σημαίες ως εκφράσεις θρησκευτικής πίστης και αθλητισμού
 - 2.1 Η σημαία των Ολυμπιακών Αγώνων
 - 2.2 Το άστρο του Δαβίδ
3. Σβάστικα, ένα παρηκμασμένο σύμβολο

ΠΕΜΠΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΧΛΩΡΙΔΑ ΚΑΙ ΠΑΝΙΔΑ ΩΣ ΣΥΜΒΟΛΑ

1. Το ζωικό βασίλειο σε αποτυπώσεις
 - 1.1 Ο φοίνικας και άλλα εξωπραγματικά
 - 1.2 Το περιστέρι της ειρήνης
 - 1.3 Το παγώνι με τα 100 μάτια
 - 1.4 Ο ελέφαντας
 - 1.5 Το φίδι της γνώσης
 - 1.6 Το αυγό
2. Το φυτικό βασίλειο σε αποτυπώσεις
 - 2.1 Ο λωτός
 - 2.2 Το ιαπωνικό χρυσάνθεμο
 - 2.3 Η χρωματική γλώσσα των τριαντάφυλλων
 - 2.4 Η ελιά, νυν και αεί
 - 2.5. Το μήλο, μύθοι και πραγματικότητες

ΕΚΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΣΥΜΒΟΛΑ ΘΑΝΑΤΟΥ

1. Ο θάνατος είναι μια ιδέα
 - 1.1 Η νεκροκεφαλή
 - 1.2 Κίνδυνος-θάνατος
 - 1.3 Το τριφύλλι της ραδιενέργειας
 - 1.4 Άλλοι συμβολισμοί του θανάτου

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Τα σύμβολα ανεξαρτήτως εποχής, μια χρησιμότητα έχουν: να πληροφορήσουν, να προβληματίσουν, να επαναπροσδιορίσουν, να ξεχάσουν, να γεννήσουν, να εμπνεύσουν, να γκρεμίσουν, να πυροδοτήσουν, να επικροτήσουν, να βγάλουν στο φως και να αφυπνίσουν ότι πρέπει ή να θάψουν στο σκοτάδι ότι δεν πρέπει.

Τα σύμβολα διχάζουν και ενώνουν, προκαλούν και καλμάρουν, μαγνητίζουν και προδιαθέτουν, δαιμονολογούν και ιεροποιούν το αντικείμενο ή το πρόσωπο ή το σχήμα που προβάλλουν ως κεντρική ιδέα.

Μέσα από αυτά προβάλλονται νεωτερικές αξίες, αποβάλλεται το παλιό και δημιουργείται μια νέα τάξη πραγμάτων που ο άνθρωπος, με αυτά ως πλοηγό, ανάλογα με το υπόβαθρο της κουλτούρας του, δύναται να βαδίζει στη Νέα Εποχή.

Τα σύμβολα επιδρούν στον ψυχισμό, θέτουν πλαίσια διαμόρφωσης γνώμης, έχουν φανατικούς θαυμαστές και πολέμιους. Στο όνομά τους ξεσπούν πόλεμοι ή συνάπτονται συνθήκες ειρήνης. Σε κάθε εποχή, χωρίς λέξεις αλλά με κάτι απλό και ευκολοκατανόητο, η δύναμή τους είναι η ταχύτητα νοητικής επεξεργασίας και άμεσης εφαρμογής ή αποφυγής του σημανόμενου.

Μέσα από αυτά αναγνωρίζονται και ταυτοποιούνται κοινωνίες και γίνεται αντιληπτή η ανθρώπινη γνώση.

Στην παρούσα εργασία δεν είναι δυνατό να συμπεριληφθούν όλα τα υπάρχοντα σύμβολα. Περιλήφθηκαν με προσωπικά κριτήρια, αφήνοντας χιλιάδες εκτός αυτής, λόγω του περιορισμού των λέξεων.

Στο δεύτερο κεφάλαιο, οι χάρτες επιλέχθηκαν λόγω της σκέψης ότι είναι εργαλεία καθημερινής χρήσης και δίνουν εκτός από πληροφορίες, ιδέες ή σώζουν ζωές από πιθανούς κινδύνους.

Στο τρίτο κεφάλαιο, τα ζώδια και οι πλανήτες απασχολούν πολλούς καθώς πάντα οι άνθρωποι θέλουν να μαθαίνουν τα μελλούμενα και να προλαβαίνουν ή να επεμβαίνουν σε αυτά.

Στο τέταρτο κεφάλαιο, η σημαία (κρατική, θρησκευτική, αθλητική) είναι για όλους ένα σημείο αναφοράς και το περιεχόμενό της καθρεφτίζει την ιστορία της, τρέχουσα και μη. Θεωρούμε ότι ειδικά ο σταυρός είναι καταλυτικός, μαθαίνοντας παράλληλα και για επιπρόσθετες χρήσεις του.

Στο πέμπτο κεφάλαιο, η χλωρίδα και η πανίδα δίνουν κοινωνικές, πολιτικές, οικονομικές και ψυχολογικές διαστάσεις ως σύμβολα που εξηγούν γιατί καθιερώθηκε η χρήση τους.

Τέλος στο έκτο κεφάλαιο, ο θάνατος σε διαφορετικές απεικονίσεις είναι το φιλοσοφικό ερώτημα που όπως και να τεθεί, πάντα θα τελεί υπό διερεύνηση.

ΠΡΩΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΣΥΜΒΟΛΑ

1.1 Η γένεση των συμβόλων

Αν το πετυχημένο σλόγκαν του διαφημιστή Fred R. Barnard διατείνεται «Μια εικόνα, χίλιες λέξεις», ¹ αυτό ήταν ευρέως γνωστό από αρχαιοτάτων χρόνων παγκοσμίως. Η δύναμη και η δυναμική των συμβόλων που ως ήχος, χειρονομία, ιδέα, λέξη ή σχήμα αναπαριστούν ιδέες, συσχετισμούς ή αντικείμενα που μέσω αυτών ο εγκέφαλος δημιουργεί τις κατάλληλες συνδέσεις ήταν, είναι και θα παραμείνει ο καλύτερος και γρηγορότερος τρόπος να αποκωδικοποιήσει οποιοσδήποτε, οποτεδήποτε και οπουδήποτε στον κόσμο μια γλώσσα που δεν χρειάζεται γραμματική, λεξιλόγιο ή συντακτικό, μια γλώσσα μη προφορική. Ετυμολογικά, η λέξη «σύμβολο» προέρχεται από συν + βάλλω, δηλαδή φέρω μαζί μου, μέσα μου, αυτό που περιέχει κάτι περισσότερο. Τοιουτοτρόπως εμπεριέχει το ρόλο του αγγελιοφόρου, του μεσολαβητικού στοιχείου μεταξύ δύο επιπέδων συνείδησης.²

1.2 Διάφορες θεωρίες συμβόλων

Ο Heinrich Zimmer³, γλωσσολόγος, ιστορικός της Ν. Ασίας και λάτρης της Ινδίας δίνει ένα σαφή ορισμό των συμβόλων. Τα θεωρεί εικόνες, τελετουργικά, τρόπους και έθιμα καθημερινότητας όπου καθρεφτίζεται η πραγματικότητα. Είναι δάνεια έκφρασης της αλήθειας, έστω κι αν τα ίδια είναι ψεύτικα.

Ο Carl Jung⁴ πιστεύει ότι μέσω της διαχρονικότητας από την οποία αυτά διέπονται επιβιώνουν ορισμένες μορφές σκέψης που ως *αρχέτυπα* αποτελούν δομικά στοιχεία του συλλογικού υποσυνείδητου και ότι είναι κατ' ουσία άφθαρτες οντότητες. Το αρχέτυπο, που σημαίνει πρότυπο, υπόδειγμα, μοντέλο, είναι ουσιαστικό συστατικό του μυαλού, της ψυχής και του πνεύματος. Όλες οι εκδηλώσεις ζωής, π.χ. βιολογικές, ψυχικές, βασίζονται σε μια αρχετυπική βάση.

¹ Όλη η αλήθεια για το μυστήριο ρητό «Μια εικόνα, χίλιες λέξεις». (17/12/2017). Οικονομία. News.gr. . https://www.news.gr/oikono_mia/business-stories/article/828062/oli-i-alithia-gia-to-mistirio-rito-mia-ikona-chilies-lexis.html

^{2 2} Η μυστική γλώσσα των συμβόλων.(3/1/18). Εσωτερισμός. Νέα Ακρόπολη Αθήνα. <https://www.nea-acropoli-athens.gr/arthra/esoterismos/488-i-mistiki-glossa-ton-simvolon>

³ Symbol. (12/1/21). <https://en.wikipedia.org/wiki/Symbol>

⁴ Καρλ Γιούνγκ-Τα αρχέτυπα, η καταγωγή της ανθρώπινης σκέψης (συλλογικό ασυνείδητο). <https://psychologramma.wordpress.com/therapy-2/carl-jung/>

Ο Kenneth Burke⁵, θεωρητικός της φιλολογίας και δοκιμιογράφος, μεταξύ άλλων ιδιοτήτων του, υποστηρίζει ότι έτσι όπως οι άνθρωποι χειρίζονται τα σύμβολα, έτσι και τα κακομεταχειρίζονται. Γενικά η έννοια του συμβόλου ταυτίζεται με της υποκατάστασης που όμως αλλάζει και το νόημα καθώς αυτή μπορεί να εμπεριέχει νέες πληροφορίες.

Η Jane Dalby Clift⁶, ιερέας της Επισκοπικής Εκκλησίας, ισχυρίζεται ότι οι άνθρωποι δίνουν τις δικές τους εξηγήσεις για τα σύμβολα που αντιπροσωπεύουν τη προσωπική τους θεώρηση ζωής.

Ο υπαρξιακός φιλόσοφος Paul Tillich⁷ πιστεύει ότι τα σύμβολα γεννιούνται και πεθαίνουν. Άρα υπάρχουν ζωντανά και νεκρά σύμβολα. Ένα σύμβολο παραπέμπει σε κάτι «πέρα από τον εαυτό

του», κάτι μυστηριώδες και απροσδιόριστο, αποκαλύπτει κρυφά επίπεδα νοημάτων και υπερβατικής πραγματικότητας.

Η Σημειωτική, που κατά τον Ferdinand De Saussure είναι η επιστήμη που μελετά τη ζωή των σημείων μέσα στη κοινωνική ζωή, θεωρεί τα σημεία ως σύμβολα που λειτουργούν σε δυο επίπεδα, αυτό του σημαίνοντος (ως μορφή) και εκείνο του σημαινόμενου (ως σημασία). Έτσι ένα σημείο ως σύμβολο αποκτά πολυσημία ή αμφισημία, ανάλογα με το πλαίσιο που τοποθετείται η μορφή.⁸ Με άλλα λόγια, η εικόνα ενός ελάτου παραπέμπει σε Χριστούγεννα, αλλά και σε καθαρή ατμόσφαιρα.

1.3 Οι διαστάσεις των συμβόλων

Ένα σύμβολο μπορεί να δεχτεί πολλές σημασίες και για τούτο έχει πολλαπλές συμβολικές αξίες.

Τα σύμβολα είναι συμπλέγματα που εξελίσσονται μαζί με τα άτομα και τις κουλτούρες. Αν χάσουν τη δύναμή τους σε ένα άτομο ή μια κοινωνία, τότε σβήνουν. Γιατί είναι μνήμη και λήθη μαζί. Είναι μνήμη προσωπική και κοινή. Αποδίδουν αξίες και δημιουργούν συμβολικές σχέσεις ανάμεσα στα μέλη μιας κοινωνίας. Κάθε κοινωνία τα χρησιμοποιεί για την οργάνωσή της. Πολλοί ανθρωπολόγοι (Ortner 1979:92-93)⁹, υποστηρίζουν ότι η κατανόηση ενός πολιτισμού εξαρτάται από τη κατανόηση των συμβόλων του και τη μελέτη των πολιτιστικών τους συμφραζόμενων. Αν ταυτιστούν με τη βαθιά πραγματικότητα στην οποία αναφέρονται, γίνονται είδωλα προς λατρεία καθώς τα ίδια θεωρούνται ως πραγματικότητα.

⁵ Symbol. (12/1/21).<https://en.wikipedia.org/wiki/Symbol>

⁶ Symbol. (12/1/21).<https://en.wikipedia.org/wiki/Symbol>

⁷ Symbol. (12/1/21).<https://en.wikipedia.org/wiki/Symbol>

⁸ Δαλκαβούκης, Βασίλης.(Κομοτηνή 2012). Σημειώσεις για το μάθημα Εισαγωγή στη Σημειωτική (Β' εξάμηνο σπουδών). Τμήμα Ιστορίας και Εθνολογίας Δ.Π.Θ. (Σελ.4)

⁹ Σίδερης, Θωμάς.(11/4/16). Τα σύμβολα της συλλογικής μνήμης.Treno. a balkan xpress edition
<https://trenomag.wordpress.com/2016/04/11/syllogiki-mnimi/>

Η μοναδική φύση του συμβόλου δίνει πρόσβαση σε κάτι απροσπέλαστο.

1.4 Είδη συμβόλων¹⁰

Τα σύμβολα κατατάσσονται σε τρεις κατηγορίες

- 1) Ιδεολογικά σύμβολα. Αφορούν κράτος και θρησκεία και αντικατοπτρίζουν τις ιδέες και τις πεποιθήσεις γύρω από αυτά. Το μήνυμά τους είναι «*ποιο είναι το σωστό*».
- 2) Συγκριτικά σύμβολα. Αφορούν τις καλές τέχνες και τις επιβραβεύσεις. Απαντούν στο δίπολο «*καλύτερο ή χειρότερο*», «*ανώτερο ή κατώτερο*».
- 3) Ισομορφικά σύμβολα. Αφορούν το περιρρέον εκπαιδευτικό περιβάλλον. Απεικονίζουν αυτό που δίνει τη δυνατότητα πολιτικού και κοινωνικού ελέγχου.

1.5 Η δύναμη των συμβόλων

Η ενσωμάτωση των συμβόλων σε μια κοινωνία ξεπερνά την ατομικότητα του κάθε μέλους της. Γίνεται συμπαντική επικοινωνία. Οι λαοί επικοινωνούν μέσω αυτών, ταυτίζονται με αυτά και γίνονται και οι ίδιοι σύμβολα.

Η ισχύς τους είναι καθολική (π.χ. οι πέντε κύκλοι των Ολυμπιακών Αγώνων), μερική (π.χ. ο σταυρός για τους Χριστιανούς) ή τοπική (π.χ. το σήμα μιας επαρχιακής ομάδας).¹¹

Ανάλογα με το πλαίσιο που τα περιβάλλει είναι ιστορικά, θρησκευτικά, κοινωνικά.

Εκφράζουν τα ανθρώπινα συναισθήματα λιτά και λακωνικά. Το ανέκφραστο παίρνει μορφή. Μέσω της φαντασίας κάθε άτομο βλέπει τον εαυτό του διαφορετικά όταν βλέπει ή σκέφτεται ένα σύμβολο. Παθαίνει μια μετάλλαξη. Γιατί ο ίδιος ο άνθρωπος «είναι σύμβολο Αθάνατης Ψυχής» (Η δύναμη των συμβόλων. Alex Warren, περιοδικό Νέα Ακρόπολη, τεύχος 105, σελ. 21).¹²

1.7 Τα χαρακτηριστικά των συμβόλων

Τα σύμβολα εμπεριέχουν τα παρακάτω χαρακτηριστικά:¹³

¹⁰ Symbol. (12/1/21).<https://en.wikipedia.org/wiki/Symbol>

¹¹ Η έννοια των συμβόλων.(12/10/12).Grafic Notes/ Σημειώσεις Γραφιστικής.
http://graficnotes.blogspot.com/2012/10/blog-post_2640.html

¹² Η μυστική γλώσσα των συμβόλων.(3/1/18). Εσωτερισμός. Νέα Ακρόπολη Αθήνα.
<https://www.nea-acropoli-athens.gr/arthra/esoterismos/488-i-mistiki-glossa-ton-simvolon>

¹³ Η μυστική γλώσσα των συμβόλων.(3/1/18). Εσωτερισμός. Νέα Ακρόπολη Αθήνα.
<https://www.nea-acropoli-athens.gr/arthra/esoterismos/488-i-mistiki-glossa-ton-simvolon>

- 1) Είναι πολυδιάστατα, διότι κρύβουν πολλές έννοιες, μιλάνε στον καθένα στη δική του γλώσσα, ανάλογα με το συνειδησιακό και αντιληπτικό του επίπεδο.
- 2) Φανερώνουν συγχρονισμένες έννοιες.
- 3) Είναι συναφή και συστημικά ανεξάρτητα από τη φύση τους.
- 4) Επιτρέπουν το πέρασμα από το ένα επίπεδο στο άλλο, από τον ένα τρόπο ζωής στον άλλο.

Γενικά μας θυμίζουν την αόρατη πλευρά μας. Ανακαλύπτουμε ένα δρόμο που οδηγεί στο βάθος της ύπαρξης. Κι αυτό είναι πολύ σημαντικό.

1.8 Σύμβολο ή έμβλημα;¹⁴

Το έμβλημα είναι μια εικόνα, κάτι αφηρημένο, αναπαριστά μια αρετή, μια ιδέα, κάτι αλληγορικό, ηθικό, ένα άτομο που μπορεί να είναι Βασίλισσα ή Αγία, μια ομάδα ατόμων, όπως μια φυλή ή ένα έθνος. Επίσης είναι ένα μοτίβο.

Το έμβλημα φοριέται ως διακριτικό σε στολή, όπως η σαλαμάνδρα, το σήμα του Φραγκίσκου Α΄ της Γαλλίας, ο ήλιος του Λουδοβίκου 15^{ου} (Roi Soleil). Είναι το κοχύλι που ράβεται στο ρούχο του προσκυνητή του Σαντιάγο ντε Κομποστέλα για να μπορεί να αναγνωρίζεται και να προστατεύεται ως περιπατητής.

Μια χειρονομία, ενδεικτικά η χειραγία, αποτελεί έμβλημα γιατί ως μέρος της κουλτούρας ενός λαού έχει ιδιαίτερο νόημα. Η νοηματική γλώσσα δεν είναι έμβλημα.

Το τοτέμ με μορφή ζώου, η εικόνα ενός Αγίου, το λογότυπο ενός οργανισμού, μιας εταιρείας που είναι απρόσωπο δεν είναι σύμβολο αλλά έμβλημα.

¹⁴ Emblem. (4/1/21). <https://en.wikipedia.org/wiki/Emblem>

ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΣΥΜΒΟΛΑ ΚΑΙ ΧΑΡΤΟΓΡΑΦΗΣΗ

1.1 Η χρήση τους

Χρησιμοποιούνται για να δώσουν πληροφορίες για μια περιοχή. Το μέγεθος, το σχήμα, η υφή και το μοτίβο του προσθέτουν νόημα. Σύμφωνα με τη σημειολογία¹⁵ (Wikipedia, Symbols.Symbols in cartography) τα σύμβολα σε ένα χάρτη δημιουργούν σύνδεση ανάμεσα στη γραφική αναπαράσταση, την ιδέα και το συγκεκριμένο αντικείμενο που προσδιορίζουν.

1.2 Τα είδη των συμβόλων στη χαρτογράφηση

Αυτά είναι τα παρακάτω:¹⁶

- 1) Απεικονιστικά. Ένα δέντρο σημαίνει δάσος.
- 2) Λειτουργικά. Αφορούν τη δραστηριότητα που λαμβάνει χώρα εκεί. Ένας σκιέρ ¹⁷ παραπέμπει στην ύπαρξη χιονοδρομικού κέντρου.
- 3) Αντιληπτικά. Αυτά αναπαριστούν μια ιδέα που σχετίζεται με το σύμβολο. Το άστρο του Δαβίδ σημαίνει Εβραϊκή Συναγωγή.
- 4) Συμβατικά. Μια κόκκινη γραμμή σημαίνει εθνική οδός.
- 5) Αφηρημένα ή γεωμετρικά. Αναπαριστούν κάτι, όπως ένας κόκκινο εξάγωνο σημαίνει Stop.

¹⁵ Symbol. (12/1/21).<https://en.wikipedia.org/wiki/Symbol>

¹⁶ Symbol. (12/1/21).<https://en.wikipedia.org/wiki/Symbol>

1.1 ¹⁷ Σκιέρ https://images.clipartlogo.com/files/images/45/453010/ice-skiing-map-sign-clip-art_f.jpg

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

Ο ΚΟΣΜΟΣ ΤΟΥ ΟΥΡΑΝΟΥ

1.1 Αστρολογία

Είναι μια ψευδοεπιστήμη που ισχυρίζεται ότι ερμηνεύει ανθρώπινες καταστάσεις και γεγονότα μελετώντας τις πλανητικές κινήσεις και τις θέσεις των ουρανίων σωμάτων.¹⁸

Τα δώδεκα ζώδια πήραν το όνομά τους από τον αστερισμό που περικλείουν και απεικονίζονται με διάφορα σύμβολα.¹⁹ Μεταξύ των άλλων:

Ο Κριός, με το κεφάλι και τα κέρατα ενός κριαριού και εναλλακτικά ως γυναικείες σάλπιγγες.

Ο Ταύρος, με το κεφάλι και τα κέρατα του ταύρου.

Οι Δίδυμοι με δύο άτομα-συντρόφους.

Ο Καρκίνος ως καβούρι.

Ο Λέων με κεφάλι και χαιτή λιονταριού, ως σπέρμα, ως κοσμικό φίδι.

Η Παρθένος, με τα κεφαλαία γράμματα ΠΑΡ.

Ο Ζυγός, με τη ζυγαριά.

Ο Σκορπιός, με το σκορπιό ή το κεντρί του σκορπιού.

Ο Τοξότης, με το τόξο του Κενταύρου.

Ο Αιγόκερως, με κεφάλι και σώμα κατσίκας και ουρά ψαριού.

Ο Υδροχόος, με κυματισμό νερού που διασπάται.

Ο Ιχθύς, με δύο ψάρια δεμένα μεταξύ τους που κολυμπούν σε αντίθετη κατεύθυνση.

Πολλοί άνθρωποι ταυτίζονται και επηρεάζονται ανάλογα με την ημερομηνία γέννησής τους και δρουν σύμφωνα με τα γνωρίσματα του κάθε ζωδίου, το κάνουν τατουάζ και κατά κάποιον τρόπο φτιάχνουν μια αυτοεικόνα ή persona.

¹⁸ Αστρολογία. (12/1/21).Βικιπέδια.

<https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%91%CF%83%CF%84%CF%81%CE%BF%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%AF%CE%B1>

¹⁹

Astrological symbols. (23/1/21).https://en.wikipedia.org/wiki/Astrological_symbols

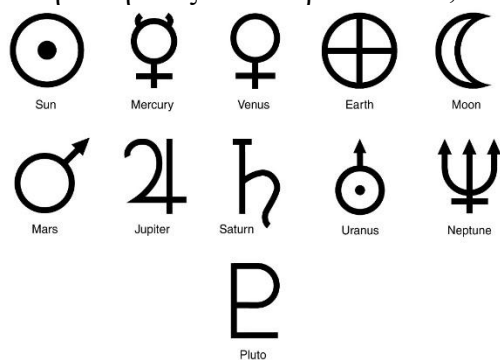
²⁰ Ζωδιακός χάρτης <https://www.vectorstock.com/royalty-free-vector/purple-astrology-signs-12-zodiac-symbols-vector-2244984>

1.2.Οι πλανήτες

Κατά τον ίδιο τρόπο οι πλανήτες έχουν τα δικά τους σύμβολα των οποίων η τρέχουσα φόρμα υιοθετήθηκε στην Αναγέννηση.

Ο Ερμής συμβολίζεται και με το κηρύκειο-σύμβολο ομόνοιας και κατάπαυσης διχόνοιας ²¹, η Αφροδίτη με τον κύκλο του πνεύματος πάνω στο σταυρό της ύλης ή το κολιέ, Άρης με την ασπίδα και το δόρυ, ο Κρόνος με το δρεπάνι που κόβει τον ουρανό, ο Ήλιος με τον κύκλο που στο κέντρο του υπάρχει μια τελεία-η αρχή της ζωής, η Σελήνη, ένας μισοτελειωμένος κύκλος, ο Ουρανός από το κύκλο που στη μέση έχει μια τελεία και από πάνω ένα βέλος, ο Ποσειδών με την κλασσική τρίαινα, ο Πλούτων από τα αρχικά του Pluto, ο Δίας με άνθρωπο που βαστά καθρέφτη και η Γη με τον σταυρό της ύλης να περικλείεται στον κύκλο του πνεύματος.²²

Τα παραπάνω είναι δηλωτικά της φύσης τους και επιδρούν στο ψυχισμό του ατόμου ανάλογα με τη θέση τους στον ουράνιο θόλο, άλλοτε θετικά κι άλλοτε αρνητικά.

²¹ 2 Σύμβολο Ερμή - Κηρύκειο

<https://www.pyli-apokalypseis.com/politismos/item/5863-kirykeio-to-emvlima-tou-theoy-ermi-kai-oi-omoiotites-me-to-dna>

²² Astrological symbols. (23/1/21).https://en.wikipedia.org/wiki/Astrological_symbols

²³ Σύμβολο Ερμή, Αφροδίτης, Άρη, Κρόνου, Ήλιου, Σελήνης, Ουρανού, Ποσειδώνα, Πλούτωνα, Δία και Γης από <https://solarsystem.nasa.gov/resources/680/solar-system-symbols/>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΣΗΜΑΙΕΣ

1.Τι είναι η σημαία;

Ως εθνικό σύμβολο η σημαία φανερώνει την ολότητα και την εθνικότητα, την κυριαρχία και την ανεξαρτησία.

Σε ένα κομμάτι υφάσματος ενώνονται λαοί, για ένα κομμάτι υφάσματος πολεμούν, αυτοκαθορίζονται και αποκτούν εθνική ταυτότητα. Γιατί πάνω σε αυτό, οπτικά και λεκτικά, αναπαρίστανται τα όσια και τα ιερά, οι αξίες, οι στόχοι και η ιστορία τους ολάκερη.

Κάθε σημαία είναι εορτασμός πατριωτισμού (αυτονομίας από επικυριαρχία ή απόσχισης). Συμπεριλαμβάνει όλο το γένος ενός έθνους, προγόνους και απογόνους, το τώρα και το επέκεινα.

Τα εθνικά χρώματα δεν είναι τυχαία. Είναι οι αποχρώσεις που υπάρχουν στη συγκεκριμένη περιοχή και είναι αυτά που διατηρούνται στους αιώνες και που μαζί τους διατηρείται και η φυσική συνέχεια ενός λαού.

Σημαίες έχουν και διάφοροι οργανισμοί που έτσι επικοινωνούν το κοινωνικό τους έργο και γίνονται πρότυπα προσφοράς και αλληλεγγύης.²⁴

1.1 Ο σταυρός- ιερό σύμβολο πατρίδας

Στην Ελληνική σημαία, από το 1978 μέχρι σήμερα, ο σταυρός δηλώνει τη σταύρωση, τη θυσία, τη χριστιανοσύνη που είναι άρρηκτα δεμένη με το έθνος.²⁵ Η γαλανόλευκη φέρει εννέα οριζόντιες λωρίδες, που εναλλάσσονται με λευκές. Είναι η θάλασσα και ο ουρανός. Ο αριθμός 9 έχει δύο σημασίες: α) τα εννέα γράμματα της λέξης ε-λ-ε-υ-θ-ε-ρ-ί-α ή β) τις πέντε συλλαβές της λέξης ε-λευ-θε-ρί-α και τις τέσσερις συλλαβές ή- θά-να-τος.²⁶

Η σημαία του Ενωμένου Βασιλείου, η Union Jack ή Union Flag^{27 28}, έχει πάνω της όχι έναν αλλά τρεις σταυρούς: τον σταυρό του Αγίου Ανδρέα, από τη σημαία της Σκωτίας, του Αγίου Πατρικίου, από αυτή της Ιρλανδίας και του Αγίου Γεωργίου από τη σημαία της Αγγλίας. Από το 1801 μέχρι σήμερα πάνω της τρεις λαοί παραμένουν ενωμένοι σε χρώματα μπλε, κόκκινο και άσπρο. Παρουσιάζονται στον κόσμο τα βρετανικά χαρακτηριστικά και προτερήματα που ξεχωρίζουν τους Βρετανούς, δείχνοντας αυθεντικότητα, δύναμη, αξιοπρέπεια, ελευθερία, ανεξίτηλη αντοχή, ανοχή της διαφορετικότητας, την αίσθηση του ανήκειν και τις ευθύνες που

²⁴ Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός. <http://www.redcross.gr/default.asp?pid=2&la=1>

²⁵ Christian cross. (11/12/20). https://en.wikipedia.org/wiki/Christian_cross

²⁶ Flag of Greece. (5/1/21). https://en.wikipedia.org/wiki/Flag_of_Greece

²⁷ Flag of England. (27/9/11). https://en.wikipedia.org/wiki/Flag_of_England

²⁸ Union Jack. (9/1/21). https://en.wikipedia.org/wiki/Union_Jack

απορρέουν από αυτό.²⁹ Στη μόδα και την ποπ κουλτούρα τα ρούχα και τα αντικείμενα που πωλούνται με το σχέδιο της σημαίας εξυψώνουν την βρετανικότητα, αν και υπάρχουν και εκείνοι που πιστεύουν ότι μέσω αυτού του εθνικού συμβόλου μάλλον είναι η βρετανική κουλτούρα που επιβάλλεται σε Σκωτσέζους, Ουαλούς και Ιρλανδούς.

Ο σταυρός συναντάται και σε σημαίες άλλων κρατών, όπως στις Ελβετίας και παραπλεύρως της Δανίας.³⁰

Γενικά, είναι πολύ δημοφιλές σύμβολο κρατών.

1.2 Ο σταυρός με άλλη χρήση

Εκτός όμως από τη σημαία, ο σταυρός έχει διάφορες απεικονίσεις. Για παράδειγμα ο Ρωσικός

Ορθόδοξος σταυρός^{31 32}

ή Σταυρός της Λορρένης, χρησιμοποιείται στη Ρωσία, Πολωνία, Τσεχία, Σλοβακία διαφέρει από τον ισοσκελή ελληνορθόδοξο σταυρό αφού έχει τρεις δοκούς. Η πρώτη για την επιγραφή INBI, η δεύτερη για τα εσταυρωμένα χέρια και η διαγώνια τρίτη για να πατάνε τα πέλματα κατά την σταύρωση. Σύμφωνα με μια παράδοση, την στιγμή που ο Ιησούς εξέπνευσε, έσπασε αυτή η δοκός.

Ως *οικόσημο* ο σταυρός υπάρχει σε πάμπολλες παραλλαγές και χρωματισμούς, ειδικά στη δυτική Ευρώπη από το 1200 και μετά. Οι Σταυροφόροι τον είχαν στη στολή τους, σαν τους Ιππότες της Μάλτας.³³

²⁹ Britishness. (9/12/20). <https://en.wikipedia.org/wiki/Britishness>

1.1 ³⁰ Σημαία Δανίας

<https://pixabay.com/el/vectors/%CF%83%CE%B7%CE%BC%CE%B1%CE%AF%CE%B1-%CE%B4%CE%B1%CE%BD%CE%AF%CE%B1-%CE%BA%CF%8C%CE%BA%CE%BA%CE%B9%CE%BD%CE%BF-%CF%84%CE%BF%CE%BC%CE%AD%CE%B1-%CF%86%CF%8C%CE%BD%CF%84%CE%BF-38791/>

³¹ <https://www.shutterstock.com/image-vector/russian-cross-slanted-crossbar-christian-orthodox-529749274>

³² Πατριαρχικός Σταυρός. (8/4/20). Βικιπέδια.

https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A0%CE%B1%CF%84%CF%81%CE%B9%CE%B1%CF%81%CF%87%CE%B9%CE%BA%CF%8C%CF%82_%CF%83%CF%84%CE%B1%CF%85%CF%81%CF%8C%CF%82

³³ Crosses in heraldry. (8/1/21). https://en.wikipedia.org/wiki/Crosses_in_heraldry

Επίσης πάνω σε *ασπίδες*, όπως των Τευτόνων Ιπποτών ³⁴ ³⁵ ενεργό από το 1192. Ιδρύθηκε με σκοπό να βοηθήσει τους χριστιανούς στο προσκύνημά τους στους Αγίους Τόπους και να ιδρύσει νοσοκομεία. Το πρεστίζ αυτού του οικοσήμου μέχρι τις μέρες συγκεντρώνει χρήματα για φιλανθρωπίες στο όνομα του Τάγματος των Αδελφών του Γερμανικού Οίκου της Αγίας Μαρίας της Ιερουσαλήμ. Συμβολίζει ρομαντισμό, ιπποσύνη, και αγνά ιδεώδη.

2. Οι σημαίες ως εκφράσεις θρησκευτικής πίστης και αθλητισμού

Η Ελληνορθόδοξη Εκκλησία έχει στη σημαία της τον μαύρο *δικέφαλο αετό* σε κίτρινο φόντο. Στο ένα πόδι κρατάει ξίφος, στο άλλο μια σφαίρα με ένα στέμμα από πάνω, ανάμεσα στα δύο κεφάλια. Χρησιμοποιείται από το 1978 μέχρι σήμερα. ³⁶

Πάνω της η βυζαντινή κουλτούρα, ιστορία και θεολογία παίρνουν τη θέση τους και καθοδηγούν τους πιστούς ενωτικά, στο όνομα του ένδοξου παρελθόντος της Ύστερης Βυζαντινής περιόδου με τον Κων/νο Παλαιολόγο να υπερασπίζεται πατρίδα και θρησκεία απέναντι στους άπιστους που αλώνουν την Πόλη, αφήνοντας υπονοούμενα για μια πορεία προς μια νέα Κων/πολη ή μια τρίτη Ρώμη.

Το πουλί αυτό επίσης χρησιμοποιείται στην Αλβανική, Σερβική και άλλες σημαίες.

Η ομάδα Π.Α.Ο.Κ., που τα αρχικά της σημαίνουν Πανθεσσαλονίκειος Αθλητικός Όμιλος Κωνσταντινοπολιτών, αποτελεί ιστορική συνέχεια του αθλητικού και πολιτιστικού σωματείου Ερμής, που δημιουργήθηκε από Ρωμιούς της Πόλης το 1875. Πάνω στη σημαία της αποτυπώνεται η ιστορία του ξεριζωμού των Ελλήνων της Μ. Ασίας. Τα φτερά του πουλιού είναι κλειστά και δείχνουν το πένθος του γεγονότος, ο δικέφαλος αετός είναι μαύρος όπως και το τραγικό περιστατικό αλλά το λευκό φόντο ανοίγει ένα παράθυρο στο μέλλον κι ο καθένας

δύναται να το εξηγήσει κατά το δοκούν.

³⁷ ³⁸

Η σημαία μιας ομάδας φανατίζει τους οπαδούς της τόσο ώστε να τη θεωρούν ως θρησκεία, ως κάτι ιερό που δεν επιδέχεται σχόλια. Έτσι δημιουργείται ο χουλιγκανισμός. Γιατί το σύμβολο σε μια σημαία πυροδοτεί μάχες σώμα με σώμα εντός και εκτός γηπέδων με αρνητικό πρόσημο για τη κοινωνία. Στο όνομα μιας ομάδας, σφάζονται οπαδοί (όχι φίλαθλοι) και ότι προκύψει...

³⁴ Teutonic Order. (4/1/21). https://en.wikipedia.org/wiki/Teutonic_Order

³⁵ Ασπίδα Τευτόνων Ιπποτών
<https://www.swordsandarmor.com/images/Teutonic-Knights-Shield-Original-Order.jpg>

³⁶ Flag of Greek Orthodox Church. (5/9/2000).
https://en.wikipedia.org/wiki/Flag_of_the_Greek_Orthodox_Church

³⁷ Η ιστορία του ΠΑΟΚ. Αφιέρωματα/Αθλητισμός. Σαν Σήμερα.gr
<https://www.sansimera.gr/articles/132>

³⁸ 2. Σημαία Π.Α.Ο.Κ.
https://inpaok.com/wp-content/uploads/2013/06/assets_LARGE_t_1041_106013449_type12450.jpg

Η ημισέληνος, στην αρχαιότητα συνήθης συνδυασμός σε νομίσματα, ως έμβλημα του Ισλάμ με ένα αστέρι δίπλα ή μέσα της, διακηρύσσει τον αραβικό εθνικισμό, δηλαδή την ενότητα, τη δόξα του αραβικού πολιτισμού, την αραβική γλώσσα και φιλολογία και την αναζωογόνηση του αραβικού κόσμου.³⁹

Μπορεί και περισσότερα του ενός αστέρια να συνυπάρχουν με την ημισέληνο. Η Λιβύη, η Τυνησία, η Αλγερία, το Πακιστάν, η Τουρκία, η Μαλαισία, η Σιγκαπούρη και πλήθος άλλων χωρών έχουν σαν έμβλημα την ημισέληνο. Κάπου είχα διαβάσει ότι η συγκεκριμένη σεληνιακή φάση δείχνει ότι κάτι ξεκινά, κάτι νέο που ποτέ δεν γερνάει και δεν παλιώνει. Δεν είναι τυχαία λοιπόν επιλογή.

Αλλά, η ημισέληνος είναι και έμβλημα της αγγλικής επαγγελματικής ομάδας ράγκμπι Saracen F.C., του στρατού του Πακιστάν και αλλού.

Είναι παγκόσμια έκφραση της κρατικής και αθλητικής παρουσίας στην υφήλιο και είναι απόλυτα φυσικό με τόσο μεγάλο πληθυσμό μουσουλμάνων.

2.1 Η σημαία των Ολυμπιακών Αγώνων

Μια μοναδική σημαία, σχεδιασμένη το 1913 από τον Βαρόνο de Coubertin, πατέρα των Ολυμπιακών Αγώνων. Αποκρυσταλλώνει την ολυμπιακή ιδέα του ευ-αγωνίζεσθαι και την αέναη ένωση των πέντε ηπείρων. Σε έξι χρώματα που όλες οι σημαίες περιέχουν, μπλε, κόκκινο, πράσινο, κίτρινο, μαύρο και λευκό (του φόντου), σε σχήμα δαχτυλιδιού το ένα μέσα στο άλλο είναι σύμβολο ειρήνης και ένωσης παγκοσμίως.⁴⁰

2.2 Το άστρο του Δαβίδ

Μια γεωμετρική απεικόνιση, μυστικιστική, είναι το περίφημο Αστέρι του Δαβίδ. Η άλλη του ονομασία είναι η Ασπίδα του Δαβίδ. Είναι ένα μυστικιστικό σύμβολο και έχουν γραφεί πολλές θεωρίες για την προέλευσή του. Αποτελεί σύμβολο της εβραϊκής θρησκείας και ταυτότητας από τον 17^ο αιώνα. Είναι ένα εξάγωνο που αποτελείται από δύο ισοσκελή τρίγωνα.

Στη μνήμη πολλών αποτελεί το υπέρτατο σύμβολο θυσίας των θυμάτων του Ολοκαυτώματος. Η ναζιστική Γερμανία υποχρέωνε τους Εβραίους να το έχουν ραμμένο στα ρούχα τους για να τους ξεφτιλίζουν και όσοι δεν το έπρατταν τιμωρούνταν με τον γνωστό τρόπο.

Είναι μέρος της σημαίας του Ισραήλ.^{41 42}

³⁹ Star and crescent. (23/1/21). https://en.wikipedia.org/wiki/Star_and_crescent

⁴⁰ Olympic symbols. (26/1/21). https://en.wikipedia.org/wiki/Olympic_symbols

⁴¹ Star of David. (24/1/21). https://en.wikipedia.org/wiki/Star_of_David

⁴² 2.2. Το άστρο του Δαβίδ
<https://www.holocaustcenter.org/visit/library-archive/holocaust-badges/>

3. Σβάστικα, ένα παρηκμασμένο σύμβολο

Στον κατάλογο των εθνικιστικών συμβόλων συγκαταλέγεται η γνωστή και μη εξαιρετέα σβάστικα, Γνωστό από το 500 π.Χ. το σύμβολο αυτό κάποτε συμβόλιζε την καλή τύχη και ευημερία. Η λέξη είναι σανσκριτικής προέλευσης. Μέχρι την εποχή μας, ακόμη έτσι θεωρείται στη Κίνα, Ινδία, Ιαπωνία, το Νεπάλ και αλλού. Σε χώρες της Ευρώπης, όπως στη Φιλανδία, παραμένει λογότυπο του Τάγματος των Δυνάμεων Αέρος.

Δυστυχώς στο νου των περισσότερων φέρνει τρόμο, ντροπή, ωμότητα, θηριωδίες και ξυπνάει δυσάρεστες αναμνήσεις από τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο, ως σύμβολο της Άριας φυλής και του Ναζιστικού κόμματος. Με κλίση προς τα δεξιά ή προς τα αριστερά ή πλαγιόστροφη, η swastika είναι αντισημιτική και ρατσιστική δήλωση και προδιαθέτει για άγριες προθέσεις, προκαταλήψεις και βία.⁴³

⁴³ Tresidder, Jack. Symbols and their meanings. The illustrated guide to more than 1000 symbols-their traditional and contemporary significance. (2000). Duncan Baird Publishers, London. (Page 144)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

ΧΛΩΡΙΔΑ ΚΑΙ ΠΑΝΙΔΑ ΩΣ ΣΥΜΒΟΛΑ

1. Το ζωικό βασίλειο σε αποτυπώσεις

Η ανώτερη φυσική ισχύς των ζώων ⁴⁴ και οι αισθητηριακές τους ικανότητες οδήγησαν από αρχαιοτάτων χρόνων στη χρήση τους ως σύμβολα κυριαρχίας και δύναμης. Η πεποίθηση ότι σε αυτά κατοικούν μαγικές και πνευματιστικές δυνάμεις έκαναν φυλές, συμμορίες, ομάδες και κράτη να υιοθετήσουν έναν εκπρόσωπο του βασιλείου των ζώων ως σύμβολό τους και έτσι να περάσουν το μήνυμά τους μέσω μιας εικόνας.

1.1 Ο φοίνικας και άλλα εξωπραγματικά

Ο φοίνικας, ως σύμβολο αναγέννησης, είναι ένα μυθικό πουλί που αναγεννάται διαρκώς από τις στάχτες του. Είναι αρσενικού γένους και συμβολίζει την μεταθανάτια ζωή.

Παράλληλα με αυτό, στην αρχαιότητα η Λάμια, η Χίμαιρα, η γοργόνα, ο Κέρβερος, ο Κένταυρος, ο Πήγασος, ο μονόκερως, ο δράκος και άλλα μυθικά όντα ήταν φόβητρο ή όχι στους ανθρώπους. Ακόμη και σήμερα χρησιμοποιούνται στη λογοτεχνία κατά κόρον για να δημιουργήσουν τις κατάλληλες εντυπώσεις. ⁴⁵

Ιστορικά, από έμβλημα της Φιλικής Εταιρείας και εθνόσημο του Καποδίστρια κατέληξε να αντιπροσωπεύει τη χούντα των συνταγματαρχών το 1967 και να είναι μισητό και αηδιαστικό στον ελληνικό λαό. ⁴⁶

⁴⁴ Tresidder, Jack. Symbols and their meanings. The illustrated guide to more than 1000 symbols-their traditional and contemporary significance. (2000). Duncan Baird Publishers, London. (Page 42)

⁴⁵ Tresidder, Jack. Symbols and their meanings. The illustrated guide to more than 1000 symbols-their Tresidder, Jack. Symbols and their meanings. The illustrated guide to more than 1000 symbols-their traditional and contemporary significance. (2000). Duncan Baird Publishers, London. (Page 11)

traditional and contemporary significance. (2000). Duncan Baird Publishers, London. (Page 45)

⁴⁶ Μεθενίτης, Παύλος.(21/4/18). Φοίνικας, το μυθικό πουλί σύμβολο της δικτατορίας, Σκουφάκια. News 24/7
<https://www.news247.gr/sthles/skoufakia/foinikas-to-mythiko-poyli-symvolo-tis-diktatorias.6604584.html>

1.2 Το περιστέρι της ειρήνης

Εκτός όμως από τον φοίνικα, το περιστέρι, που συμβολίζει το Άγιο Πνεύμα και τη Πεντηκοστή για τους ορθοδόξους χριστιανούς, στην παγκόσμια γλώσσα, είναι το ειρηνικό σύμβολο.

Πάντα γαληνεύει την ανθρώπινη ψυχή καθώς παραπέμπει στην αθωότητα και το ανέγγιχτο.

Ένα περιστέρι με κλαδί ελιάς υπενθυμίζει την εποχή του Νώε, το χαρμόσυνο νέο ότι η ανθρωπότητα μαζί με το ζωικό βασίλειο σώθηκαν από την εξαφάνιση.

Οι λαοί, ανεξαρτήτως θρησκευματος, υποκλίνονται στο λευκό περιστέρι και επαναδιαπραγματεύονται τα θέματα που τους απασχολούν.

1.3 Το παγώνι με τα 100 μάτια

Ένα άλλο ιδιαίτερο πουλί είναι το παγώνι. Στη Ρώμη ο αυτοκράτορας συμβολιζόταν με τον αετό και η αυτοκράτειρα με ένα παγώνι.⁴⁷

Επίσης είναι σύμβολο του βασιλικού θρόνου της Περσίας που ονομάζεται «Ο θρόνος του παγωνιού». Υπήρξε έμβλημα της Δυναστείας των Μινγκ.⁴⁸

Επειδή είναι ανήσυχο πριν τη βροχή, το έχουν συνδέσει με τις θύελλες.

Τα Χερουβίμ, λένε, πως γεννήθηκαν σε φτερά παγωνιού.⁴⁹

Περηφάνεια, αξιοπρέπεια, ματαιοδοξία, αθανασία είναι μερικές από τις εντυπώσεις που αφήνει αυτό το εξάισιο πουλί.

Από θρησκευτικής άποψης, τα εκατό του μάτια είναι η Εκκλησία που βλέπει τα πάντα. Η ουρά του μοιάζει με φωτοστέφανο αγίου.⁵⁰

⁴⁷ Tresidder, Jack. Symbols and their meanings. The illustrated guide to more than 1000 symbols-their traditional and contemporary significance. (2000). Duncan Baird Publishers, London. (Page 69)

⁴⁸ Tresidder, Jack. Symbols and their meanings. The illustrated guide to more than 1000 symbols-their traditional and contemporary significance. (2000). Duncan Baird Publishers, London. (Page 69)

⁴⁹ Tresidder, Jack. Symbols and their meanings. The illustrated guide to more than 1000 symbols-their traditional and contemporary significance. (2000). Duncan Baird Publishers, London. (Page 69)

⁵⁰ Παγώνι, το σύμβολο της θύελλας. Συμβολισμοί. (16/1/16). Lifehub.gr
<https://www.lifehub.gr/%CF%80%CE%B1%CE%B3%CF%89%CE%BD%CE%B9-%CF%84%CE%BF-%CF%83%CF%85%CE%BC%CE%B2%CE%BF%CE%BB%CE%BF-%CF%84%CE%B7%CF%83-%CE%B8%CF%85%CE%B5%CE%BB%CE%BB%CE%B1%CF%83/>

1.4 Ο ελέφαντας

Αυτό το ογκώδες θηλαστικό φέρνει χρήμα στην Ακτή του Ελεφαντοστού, που η οικονομία της εξαρτάται από την εκμετάλλευση των χαυλιοδόντων των ελεφάντων που υπάρχουν στην περιοχή. Όπως είναι φυσικό, στολίζει το εθνόσημό της με έναν ελέφαντα ανάμεσα σε δύο δέντρα και από πάνω του ο ανατέλλων ήλιος ⁵¹ καλεί για νέες ενάρξεις, που συμβολίζει την ενότητα, την πειθαρχία και την εργασία του λαού.

Είναι γνωστό ότι ο χαυλιόδοντας είναι σημάδι του αδιάφθορου.

Περνώντας στη θρησκευτική πλευρά, στην Ινδία ο θεός Ganesha ⁵² έχει κεφάλι ελέφαντα και σώμα ανθρώπινο, σύμβολο της σοφίας και του προστάτη των γραμμάτων.

Για τον Βουδισμό ο ελέφαντας δείχνει σταθερότητα και πνευματική γνώση. Η λατρεία του ελέφαντα είναι δεδομένη εδώ και αιώνες.

1.5 Το φίδι της γνώσης

Από τον κόσμο των ερπετών το πιο διάσημο είναι ο όφης, ο οποίος στον Κήπο της Εδέμ βρισκόμενος κουλουριασμένος πάνω στο δέντρο της γνώσης, παρέσυρε τους πρωτόπλαστους στην αμαρτία και την τιμωρία.

Απεικονίζοντας μια νεκροκεφαλή που από τις κόγχες της περνά ένα φίδι, σημαίνει ότι η γνώση πάντα βρίσκει το δρόμο και επιμένει πέρα από το θάνατο. Στην γκόθικ υποκουλτούρα είναι ο υποχθόνιος θεός της γνώσης και της αθανασίας.

Αλλά, το φίδι του Ασκληπιού είναι ιαματικό και πάνω σε τζάμι αυτοκινήτου δείχνει ότι ο οδηγός είναι γιατρός.

Δύο φίδια πλεγμένα μεταξύ τους πάνω στο κηρύκειο του Ερμή αναπαριστούν τη διαμεσολάβηση ανάμεσα σε αντίθετες θέσεις. Ακόμη, είναι σύμβολο της ομοιοπαθητικής κατά τον Jung. ⁵³

⁵¹ Coat of arms of Ivory Coast. (29/10/20).

https://en.wikipedia.org/wiki/Coat_of_arms_of_Ivory_Coast

⁵² Θεός Ganesha

<https://english.newstracklive.com/news/ganesh-chaturthi-2020-is-din-bhgwaan-ki-pooja-karne-se-hogi-manokamnaaye-puri-sc93-nu-1069627-1.html>

⁵³ Tresidder, Jack. Symbols and their meanings. The illustrated guide to more than 1000 symbols-their traditional and contemporary significance. (2000). Duncan Baird Publishers, London. (Page 50)

Τέλος η κόμπρα στο διάδημα του Φαραώ σήμαινε την βασιλική εξουσία και τον φύλακα του στέμματος.⁵⁴

1.6 Το αυγό

Τα φίδια γεννάνε αυγά που είναι ευνοϊκό σύμβολο τύχης, πλούτου και υγείας. Στην αρχαιότητα πίστευαν ότι οι ήρωες γεννιόντουσαν από ένα αυγό.

Σύμφωνα με τη μυθολογία, η ωραία Ελένη γεννήθηκε είτε από ένα αυγό που έπεσε από το φεγγάρι είτε από τη Λήδα που ήρθε σε επαφή με τον Δία μεταμφιεσμένο σε κύκνο.⁵⁵

Η κατανυκτική γιορτή του Πάσχα συνδυάζεται με το αυγό, ως αναστάσιμο σύμβολο.

Λένε ότι το αυγό στρουθοκαμήλου παραπέμπει στην άμωμη σύλληψη.⁵⁶

Από την άλλη, το κοσμικό αυγό, που γονιμοποιήθηκε από φίδι, δίνει μορφή στο χάος και από μέσα του ξεπηδά ο ήλιος (ο χρυσαφής κρόκος) που χωρίζει τη γη από τον ουρανό.⁵⁷

Ολοκληρώνοντας μερικά από τα σύμβολα του ζωικού βασιλείου να μην παραλείψουμε ότι στο Κονγκό ο κρόκος είναι για τη γυναικεία θέρμη ενώ το ασπράδι για το ανδρικό σπέρμα.⁵⁸

Όπως βλέπουμε υπάρχουν πολλές θεωρίες για το πώς ξεκίνησε η χρήση των άνω συμβόλων με τους έντονους συμβολισμούς.

2. Το φυτικό βασίλειο σε αποτυπώσεις

Τα λουλούδια και τα φυτά χρησιμοποιούνται για να καλωσορίσουν την άνοιξη, να εκφράσουν τη νεότητα, την ευγένεια, τις υψηλές ηθικές αξίες, τη πνευματικότητα, τον κύκλο ζωής και θανάτου. Σε θρησκείες, αθλητικές οργανώσεις διεθνούς κύρους, ειρηνευτικές διαπραγματεύσεις, στην τέχνη και σε καθημερινά χρηστικά αντικείμενα, η γεύση και η

⁵⁴ Tresidder, Jack. Symbols and their meanings. The illustrated guide to more than 1000 symbols-their traditional and contemporary significance. (2000). Duncan Baird Publishers, London. (Page 51)

⁵⁵ Tresidder, Jack. Symbols and their meanings. The illustrated guide to more than 1000 symbols-their traditional and contemporary significance. (2000). Duncan Baird Publishers, London. (Page 11)

⁵⁶ Tresidder, Jack. Symbols and their meanings. The illustrated guide to more than 1000 symbols-their traditional and contemporary significance. (2000). Duncan Baird Publishers, London. (Page 11)

⁵⁷ Tresidder, Jack. Symbols and their meanings. The illustrated guide to more than 1000 symbols-their traditional and contemporary significance. (2000). Duncan Baird Publishers, London. (Page 11)

⁵⁸ Tresidder, Jack. Symbols and their meanings. The illustrated guide to more than 1000 symbols-their traditional and contemporary significance. (2000). Duncan Baird Publishers, London. (Page 11)

μυρωδιά τους που μέσω της φαντασίας αναδύεται ηρεμεί ή προκαλεί αυτά που πρέπει κάθε φορά, ανάλογα φυσικά με την εκάστοτε κουλτούρα.

2.1 Ο λωτός

Η επίσημη ονομασία του είναι *nelumbo nucifera* και είναι υδρόβιο. Στις ινδικές θρησκείες (Βουδισμό, Ινδουισμό κλπ) είναι κάτι θεϊκό, αθάνατο, η θεϊκή τελειότητα, η αγνότητα σώματος και πνεύματος.⁵⁹

Σύμφωνα με την ασιατική φιλολογία, αποτυπώνει την κομψότητα, την ομορφιά και τη χάρη. Τον συναντάμε συχνά σε στίχους ποιημάτων και τραγουδιών ως αλληγορία για να υπονοήσει τα θηλυκά χαρακτηριστικά.

2.2 Το ιαπωνικό χρυσάνθεμο

Παραμένοντας στη ασιατική ήπειρο, το χρυσό λουλούδι *kiku* είναι από το 1910 εθνικό άνθος της Ιαπωνίας. Το χρυσάνθεμο με τα δεκαέξι πέταλα (ιτζομοντζιγκίνου), ως αυτοκρατορικό έμβλημα συνδέεται με μακροημέρευση και χαρά.⁶⁰ Το κίτρινο λουλούδι είναι ο χρυσαφένιος ήλιος. Ένα πέταλό του μέσα σε ένα φλιτζάνι σακέ είναι ευχή για μακροζωία. Στη χώρα μας λέγεται αγιοδημητριάτικο ή οκτωβρούδα.

2.3 Η χρωματική γλώσσα των τριαντάφυλλων

Δεν γίνεται όμως να μη συμπεριλάβουμε το τριαντάφυλλο που μιλάει σε όλες τις γλώσσες. Ξεκινώντας, ένα κόκκινο τριαντάφυλλο είναι για το πάθος, την επιθυμία αλλά και το αίμα που χύθηκε, μαρτύριο, το θάνατο και την ανάσταση. Δεύτερον, το κίτρινο χρώμα αποκαλύπτει την απιστία. Το λευκό, όπως είναι γνωστό, είναι της αθωότητας. Επιπλέον, το ροζ είναι της ευγνωμοσύνης, της αγάπης και της ευγένειας. Τέλος, το μωβ είναι το χρώμα της γοητείας και του έρωτα με την πρώτη ματιά.⁶¹ Πόση δύναμη κρυμμένη στα χρώματα ενός λουλουδιού!

⁵⁹ Tresidder, Jack. Symbols and their meanings. The illustrated guide to more than 1000 symbols-their traditional and contemporary significance. (2000). Duncan Baird Publishers, London. (page 92)

⁶⁰ Χρυσάνθεμο. (30/9/19). Βικιπέδια.

<https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A7%CF%81%CF%85%CF%83%CE%AC%CE%BD%CE%B8%CE%B5%CE%BC%CE%BF>

⁶¹ Σούλης, Σπύρος. Τριαντάφυλλα: Μάθετε το κρυμμένο νόημα του κάθε χρώματος! OUTDOOR ΦΥΤΑ, PLUS+, LIVING+. Spirossoulis.com the home issue.

<https://spirossoulis.com/louloudia-triantafylla-mathete-to-krymmeno-noima-tou-kathe-xromatos/>

2.4 Η ελιά, νυν και αεί

Από τα δέντρα, εκείνο της αιωνόβιας ελιάς είναι πολύ ξεχωριστό από αρχαιοτάτων χρόνων, Αποτελούσε το σύμβολο της θεάς Αθηνάς και μέχρι την εποχή μας θεωρείται ότι συνδέεται με το θείο, την ευημερία, τον πλούτο, τον εξαγνισμό και την ελπίδα των πιστών. Επίσης δηλώνει δύναμη και εξουσία. Σύμφωνα με τη μυθολογία, το ρόπαλο του Ηρακλή ήταν φτιαγμένο από ελιά, όπως και τα πολεμικά πλοία.⁶²

Μεγάλη τιμή στον αθλητισμό είναι ο κότινος, το στεφάνι από αγριελιά που θα στεφανώσει τον νικητή.

Για την εκκλησία η ελιά είναι ο ιερός καρπός.

2.5 Το μήλο, μύθοι και πραγματικότητες

Ολοκληρώνοντας με την παρουσίαση κάποιων από τα αμέτρητα φυτικά σύμβολα, εκ των ουκ άνευ είναι και το μήλο: των πρωτοπλάστων, της Έριδας, του Νεύτωνα, της apple, της Χιονάτης όπως και τα μήλα των Εσπερίδων. Είτε είναι σύμβολα μυθικά ή υπαρκτά, γενικά εννοούν ότι ο άνθρωπος για να φτάσει στη γνώση πρέπει να έχει περάσει από πολύκαιρες δοκιμασίες.

Αυτό το φρούτο αποτελεί σύμβολο αιώνιας νεότητας, απαγορευμένης γνώσης, πειρασμού, αμαρτίας, της ανθρώπινης πτώσης από τον παράδεισο, του τέλους της αθωότητας, έρωτα, γονιμότητας, αγάπης και πολλών άλλων και έχει επάξια κερδίσει μια θέση στο νου όλων, αφού αντικατοπτρίζει το ανάλογο μήνυμα κάθε φορά που χρειάζεται.

Εναλλακτικά, στα λατινικά η λέξη malum σημαίνει το μήλο αλλά και το κακό.

Στους κελτικούς μύθους και θρύλους το μήλο είναι καρπός λήθης ή αναγέννησης.

Το μήλο του Αδάμ έχει πάρει, λένε, το όνομά του από το κομμάτι που κάθισε στο λαιμό του Αδάμ όταν το έτρωγε.⁶³

Για τους Έλληνες η κόκκινη μηλιά είναι ένας μυθικός τόπος (ταυτίζεται με το βυζαντινό Μονοδένδριον), όπου θα εκδιωχθούν οι Τούρκοι όταν ξυπνήσει ο Μαρμαρωμένος Βασιλιάς Κων/νος ΙΑ΄ Παλαιολόγος και προσκυνήσει στην Αγία-Σοφία.⁶⁴

Αντιστοίχως ο τουρκικός μύθος για το κόκκινο μήλο (kizil elma) το θεωρεί σύμβολο του υπέρτατου στόχου της κατάκτησης.

Όπως παρατηρούμε, το φυτικό βασίλειο με τις άπειρες απεικονίσεις του, ανακαλεί στη μνήμη το ποθητό αποτέλεσμα, ανάλογα με το ερώτημα που εγείρεται.

⁶² Η ελιά ως σύμβολο ανά τους αιώνες.(31/3/20). Μια ελιά.

<https://www.miaelia.com/el/%CE%B7-%CE%B5%CE%BB%CE%B9%CE%AC-%CF%89%CF%82-%CF%83%CF%8D%CE%BC%CE%B2%CE%BF%CE%BB%CE%BF-%CE%B1%CE%BD%CE%AC-%CF%84%CE%BF%CF%85%CF%82-%CE%B1%CE%B9%CF%8E%CE%BD%CE%B5%CF%82>

⁶³ Καλοπούλου, Μαρία. (13/10/20). Μήλο, μύθοι και παραμύθια. womanidol.com

<https://www.womanidol.com/psihologia/milo-mythoi-kai-paramythia/>

⁶⁴ Κόκκινη μηλιά. (5/10/20). Βικιπédia.

https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9A%CF%8C%CE%BA%CE%BA%CE%B9%CE%BD%CE%B7_%CE%9C%CE%B7%CE%BB%CE%B9%CE%AC

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ

ΣΥΜΒΟΛΑ ΘΑΝΑΤΟΥ

1.Ο θάνατος είναι μια ιδέα

Ο θάνατος, ως αναπόφευκτο συμβάν, φυσικός ή ξαφνικός, θα απασχολεί πάντα τον άνθρωπο. Κάποιοι υποστηρίζουν ότι είναι ένα απαραίτητο στάδιο απελευθέρωσης που οδηγεί στην αθανασία. Για κάποιους είναι ο γιατρός που τους λυτρώνει από το σωματικό ή ψυχολογικό μαρτύριο που ζουν.

Κάτι αιώνες πριν, οι δρυΐδες δίδασκαν ότι ο θάνατος (Donn στην Ιρλανδία) ήταν η πηγή της ζωής.⁶⁵

Συνήθως απεικονίζεται ως ντράμερ, χορευτής ή τρομακτικός σκελετός, με μαύρο μανδύα και κουκούλα, άκαρδος, ακατάδεκτος, με μαύρα φτερά, κρατώντας δρεπάνι ή ξίφος ή κλεψύδρα.

1.1 Η νεκροκεφαλή

Αντικρίζοντας μια νεκροκεφαλή το μήνυμα που πρέπει να λάβουμε είναι ότι αυτή δείχνει τη θνητότητα, τη ματαιότητα και το ακατόρθωτο της αθανασίας. Το πριν και το τώρα ταυτοχρόνως. Παρατηρώντας καλύτερα πρώτα τις κόγχες θα διαπιστώσουμε ότι είναι γεμάτες νεανικότητα και θλίψη. Ύστερα αν κοιτάξουμε τα δόντια, ίσως μας περάσει από το μυαλό ότι αυτά μπορεί να έχουν αιχμαλωτίσει ακόμη και κάποιο χαμόγελο.⁶⁶

Συνοδεύεται από δύο κόκκαλα χιαστί πίσω ή κάτω από αυτή. Αφορά ένα ισχυρό σύμβολο, με άλλα λόγια ότι αυτό στο οποίο παραπέμπουν ως σύνολο είναι η πραγματική εικόνα του καθενός, αφού δεν υπάρχουν πια οι ψεύτικες μάσκες της υποκρισίας. Γιατί ο θάνατος στερείται ζωής, όχι προσώπου. Ο κόσμος της φθοράς έρχεται σε επαφή με το παντοτινό.

Για τους Καθολικούς, μια νεκροκεφαλή πάνω σε σταυρό-κόσμημα, όπως το ροζάριο, συμβολίζει τη νίκη του Ιησού επί του θανάτου. Μετά τη κηδεία δίνεται στους τεθλιμμένους συγγενείς.

Κάτι αξιοσημείωτο αποτελεί το ότι μετά τη πτώση του Γ' Ράιχ, το γραμματόσημο με το πρόσωπο του Χίτλερ απεικονιζόταν ως νεκροκεφαλή, σημάδι όλων των δεινών που προξένησε αυτό το άτομο.⁶⁷

Στην Κορέα, αν κάποιος βρει μια τέτοια την κρατάει γιατί του δίνει συμβουλές πώς να μη πεθάνει αλλά να εξαπατήσει τους θεούς.

⁶⁵ Θάνατος (μυθολογία). (29/1/20). Βικιπέδια.

[https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%98%CE%AC%CE%BD%CE%B1%CF%84%CE%BF%CF%82_\(%CE%BC%CF%85%CE%B8%CE%BF%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%AF%CE%B1\)](https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%98%CE%AC%CE%BD%CE%B1%CF%84%CE%BF%CF%82_(%CE%BC%CF%85%CE%B8%CE%BF%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%AF%CE%B1))

⁶⁶ Human skull symbolism. (14/1/21).https://en.wikipedia.org/wiki/Human_skull_symbolism

⁶⁷ Human skull symbolism. (14/1/21).https://en.wikipedia.org/wiki/Human_skull_symbolism

Ακόμη και σήμερα, οι πειρατές στις σημαίες τους φέρουν ως σύμβολο ενότητας μια νεκροκεφαλή μαζί με μια καρδιά που στάζει αίμα και σημαίνει βία και μια κλεψύδρα που σημαίνει ότι ο χρόνος τελειώνει.

1.2 Κίνδυνος-θάνατος

Ο χρόνος μας μπορεί πράγματι να τελειώσει αν δεν μεταφράσουμε την νεκροκεφαλή ως σύμβολο δηλητηρίου ή ύπαρξης επικίνδυνων χημικών και θανατηφόρων τοξικών.

Βρίσκεται πάνω σε συσκευασίες προϊόντων που περιέχουν δηλητήριο, έξω από ακτινολογικούς θαλάμους και αλλού. Η νομοθεσία υπαγορεύει να υπάρχει ανάλογη σήμανση σε τοξικά απόβλητα και τα σύμβολα αυτά είναι διαφορετικού χρώματος, ανάλογα με την επικινδυνότητα και το επίπεδο απειλής. Επίσης σε γραπτές οδηγίες όταν κάποιος δει κάτι τέτοιο, δεν χρειάζεται να ξέρει γράμματα αλλά αμέσως αντιλαμβάνεται το κείμενο, καθώς είναι παγκόσμια γλώσσα και έτσι η νεκροκεφαλή γρήγορα και με ασφάλεια επιτελεί τον προστατευτικό της ρόλο.⁶⁸

Μάλιστα στη Σαουδαραβία τοποθετημένη σε καλώδια, προειδοποιεί για κίνδυνο υψηλής τάσης.

Στην Αμερική όμως επειδή υπήρχε ορατός κίνδυνος τα μικρά παιδιά που τους αρέσουν οι περιπέτειες των πειρατών να θεωρήσουν ότι μια συσκευασία με δηλητήριο είναι προς βρώση

ή πόση, άλλαξαν την εικόνα με αυτή που γράφει Mr. Yuk.

69 70

1.2 Το τριφύλλι της ραδιενέργειας

Γνωρίζουμε το τριφύλλι του αγρού, του Παναθηναϊκού και το παραμυθένιο τετράφυλλο τριφύλλι. Αλλά εκείνο της ραδιενέργειας είναι κάτι άλλο. Αποτελεί ένα σήμα ήδη γνωστό από το 1946. Σχεδιάστηκε στο University of California, Berkley Radiation Department για να δηλώσει την ύπαρξη ραδιοθεραπείας και ακτίνων Χ.⁷¹

Επειδή ήταν αναγκαίο να υπάρχει ένα σύμβολο βιολογικού κινδύνου που να προειδοποιεί π.χ. για την ύπαρξη βακτηριολογικών δειγμάτων ή για απόβλητα υποδόριων βελονών, το 1966 η

⁶⁸ Hazard symbol. (8/1/21) https://en.wikipedia.org/wiki/Hazard_symbol

⁶⁹ 1.2 Mr. Yuk <https://whodriedmyjeans.com/2015/08/25/hello-mr-yuk/>

⁷⁰ Hazard symbol. (8/1/21) https://en.wikipedia.org/wiki/Hazard_symbol

⁷¹ Thompson, Nathan. (25/4/2017).History of the radiation warning symbol. Nuclear Hitchhiker. Podcast and Blog.
<http://www.mub.eps.manchester.ac.uk/nuclearhitchhiker/?p=665>

Dow Chemical Company ⁷² το παρουσίασε στο κοινό, με σκοπό να είναι κάτι εύκολο στην

απομνημόνευση και οι άνθρωποι να εκπαιδεύονται άμεσα στο τι σημαίνει...

⁷³

Πράγματι, καταλαβαίνει κανείς όπου και να βρεθεί και ας μην μιλάει τη ντόπια γλώσσα ή διάλεκτο, ότι μια τέτοια φωτογραφία κάπου κολλημένη του σώζει τη ζωή.

1.3 Άλλοι συμβολισμοί του θανάτου

Εξυπακούεται ότι οι συμβολισμοί του θανάτου στις ηπείρους έχουν πάμπολλες και ενδιαφέρουσες για μελέτη απεικονίσεις. Φτάνοντας ετούτη η εργασία στην ολοκλήρωση δεν πρέπει να ξεχάσουμε και κάποιες ακόμη, όπως τη παπαρούνα, τον ασφόδελο, το κυπαρίσσι, τη γλαδιόλα ακόμη και τη βάρκα που περνάει τις ψυχές στον άλλο κόσμο. Όλες τους είναι πολύ γνωστές απεικονίσεις του τέλους της ανθρώπινης ζωής.

Αν τύχει δε και συναντήσουμε έναν αναποδογυρισμένο πυρσό στα ανάγλυφα των κοιμητηρίων το νόημά του δείχνει το τέλος της λάμψης του ατόμου. Αλλά έτσι όπως είναι παραπέμπει σε φαλλικό πυρσό που φυτεύει το σπόρο της ψυχής για να επανέλθει. Και κατά αυτόν τον τρόπο, ο άνθρωπος δίνει μια αισιόδοξη νότα συνέχισης της ζωής. ⁷⁴

⁷² Hazard symbol. (8/1/21) https://en.wikipedia.org/wiki/Hazard_symbol

1.2 ⁷³ Σήμα ραδιενέργειας <https://www.gettyimages.com/detail/photo/radiation-sign-royalty-free-image/185118065>

⁷⁴ Ιωαννίδης, Γιώργος. (1/12/14). Σύμβολα του θανάτου. <http://www.apophenia.gr/4158/symbols-of-death/>

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Συνοψίζοντας, η γλώσσα των συμβόλων, αν και άηχη, ηχεί σε όλες τις γλώσσες και ηπείρους της οικουμένης. Η ανάγκη του ανθρώπου να κάνει οικουμενικό ένα μήνυμα, μια ιδέα, ένα συναίσθημα προϋπήρχε της παγκοσμιοποίησης των τελευταίων δεκαετιών. Διότι αυτή η αναγκαιότητα ένωνε και θα ενώνει τις φυλές από άκρη σε άκρη στην υδρόγειο.

Η συμβολική γλώσσα προτάσσει τα ιδεώδη που διαπνέουν το οικονομικό, κοινωνικό, εκπαιδευτικό, πολιτιστικό επίπεδο ενός λαού. Προβάλλονται με τρόπο μυστικιστικό, απόκρυφο, αλληγορικό και σίγουρα απλό, έτσι ώστε να προσεγγίζουν και τον πιο ανεκπαίδευτο πολίτη, όπου και να βρίσκεται εκείνος.

Τα σύμβολα κρούουν τον κώδωνα του κινδύνου, προειδοποιούν, συμβουλεύουν, ξυπνούν μνήμες, αφυπνίζουν συνειδήσεις, προετοιμάζουν τις ψυχές για τις καινούργιες τάσεις, συγκινούν και απελευθερώνουν παγκοσμίως πληθυσμούς, περνώντας με μια εικόνα το επίπεδο στο οποίο βρίσκονται.

Ο συνδετικός ιστός μιας οποιασδήποτε κοινωνίας, οπουδήποτε στον κόσμο είναι γεμάτος από σύμβολα που σε λίγα μόλις λεπτά έχουν διηγηθεί την ιστορία της και έχουν προδιαγράψει ακόμη και την άγραφη. Και αυτό λέει πολλά.

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Astrological symbols. (23/1/21). https://en.wikipedia.org/wiki/Astrological_symbols

Britishness. (9/12/20). <https://en.wikipedia.org/wiki/Britishness>

Coat of arms of Ivory Coast. (29/10/20).
https://en.wikipedia.org/wiki/Coat_of_arms_of_Ivory_Coast

Christian cross. (11/12/20). https://en.wikipedia.org/wiki/Christian_cross

Crosses in heraldry. (8/1/21). https://en.wikipedia.org/wiki/Crosses_in_heraldry

Emblem. (4/1/21). <https://en.wikipedia.org/wiki/Emblem>

Flag of England. (27/9/11). https://en.wikipedia.org/wiki/Flag_of_England

Flag of Greece. (5/1/21). https://en.wikipedia.org/wiki/Flag_of_Greece

Flag of Greek Orthodox Church. (5/9/2000).
https://en.wikipedia.org/wiki/Flag_of_the_Greek_Orthodox_Church

Hazard symbol. (8/1/21) https://en.wikipedia.org/wiki/Hazard_symbol

Human skull symbolism. (14/1/21). https://en.wikipedia.org/wiki/Human_skull_symbolism

National emblem. (19/1/21)
https://en.wikipedia.org/wiki/National_emblem#Nationalized_patriotic_symbols

Thompson, Nathan. (25/4/2017). History of the radiation warning symbol. Nuclear Hitchhiker. Podcast and Blog.
<http://www.mub.eps.manchester.ac.uk/nuclearhitchhiker/?p=665>

Olympic symbols. (26/1/21). https://en.wikipedia.org/wiki/Olympic_symbols

Sacred lotus. (21/1/21). https://en.wikipedia.org/wiki/Sacred_lotus_in_religious_art

Star and crescent. (23/1/21). https://en.wikipedia.org/wiki/Star_and_crescent

Star of David. (24/1/21). https://en.wikipedia.org/wiki/Star_of_David

Teutonic Order. (4/1/21). https://en.wikipedia.org/wiki/Teutonic_Order

Tresidder, Jack. Symbols and their meanings. The illustrated guide to more than 1000 symbols- their traditional and contemporary significance. (2000). Duncan Baird Publishers, London.

Swastika. (25/1/21). <https://en.wikipedia.org/wiki/Swastika>

Symbol. (12/1/21).<https://en.wikipedia.org/wiki/Symbol>

Union Jack. (9/1/21). https://en.wikipedia.org/wiki/Union_Jack

ΕΛΛΗΝΟΓΛΩΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αστρολογία. (12/1/21). Βικιπέδια.

<https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%91%CF%83%CF%84%CF%81%CE%BF%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%AF%CE%B1>

Δαλκαβούκης, Βασίλης.(Κομοτηνή 2012). Σημειώσεις για το μάθημα Εισαγωγή στη Σημειωτική (Β' εξάμηνο σπουδών). Τμήμα Ιστορίας και Εθνολογίας Δ.Π.Θ. Σελ.4
[https://eclass.duth.gr/modules/document/file.php/KOM03166/simeiwseis%20gia%20eisagwgi%20sti%20simieiwtiki%20\(Dalkavouki\).pdf](https://eclass.duth.gr/modules/document/file.php/KOM03166/simeiwseis%20gia%20eisagwgi%20sti%20simieiwtiki%20(Dalkavouki).pdf)

Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός. <http://www.redcross.gr/default.asp?pid=2&la=1>

Η ελιά ως σύμβολο ανά τους αιώνες.(31/3/20). Μια ελιά.

<https://www.miaelia.com/el/%CE%B7-%CE%B5%CE%BB%CE%B9%CE%AC-%CF%89%CF%82-%CF%83%CF%8D%CE%BC%CE%B2%CE%BF%CE%BB%CE%BF-%CE%B1%CE%BD%CE%AC-%CF%84%CE%BF%CF%85%CF%82-%CE%B1%CE%B9%CF%8E%CE%BD%CE%B5%CF%82>

Η έννοια των συμβόλων.(12/10/12).Grafic Notes/ Σημειώσεις Γραφιστικής.

http://graficnotes.blogspot.com/2012/10/blog-post_2640.html

Η ιστορία του ΠΑΟΚ. Αφιέρωμα/Αθλητισμός. Σαν Σήμερα.gr

<https://www.sansimera.gr/articles/132>

Η μυστική γλώσσα των συμβόλων.(3/1/18). Εσωτερισμός. Νέα Ακρόπολη Αθήνα.

<https://www.nea-acropoli-athens.gr/arthra/esoterismos/488-i-mistiki-glossa-ton-simvolon>

Θάνατος (μυθολογία). (29/1/20). Βικιπέδια.

[https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%98%CE%AC%CE%BD%CE%B1%CF%84%CE%BF%CF%82_\(%CE%BC%CF%85%CE%B8%CE%BF%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%AF%CE%B1\)](https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%98%CE%AC%CE%BD%CE%B1%CF%84%CE%BF%CF%82_(%CE%BC%CF%85%CE%B8%CE%BF%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%AF%CE%B1))

Ιωαννίδης, Γιώργος. (1/12/14). Σύμβολα του θανάτου.

<http://www.apophenia.gr/4158/symbols-of-death/>

Καρλ Γιούνγκ-Τα αρχέτυπα, η καταγωγή της ανθρώπινης σκέψης (συλλογικό ασυνείδητο).

<https://psychologramma.wordpress.com/therapy-2/carl-jung/>

Καλοπούλου, Μαρία. (13/10/20). Μήλο, μύθοι και παραμύθια. womanidol.com

<https://www.womanidol.com/psihologia/milo-mythoi-kai-paramythia/>

Κόκκινη μηλιά. (5/10/20). Βικιπέδια.

https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9A%CF%8C%CE%BA%CE%BA%CE%B9%CE%BD%CE%B7_%CE%9C%CE%B7%CE%BB%CE%B9%CE%AC

Μεθενίτης, Παύλος.(21/4/18). Φοίνικας, το μυθικό πουλί σύμβολο της δικτατορίας, Σκουφάκια. News 24/7

<https://www.news247.gr/sthles/skoufakia/foinikas-to-mythiko-poyli-symvolo-tis-diktatorias.6604584.html>

Όλη η αλήθεια για το μυστήριο ρητό «Μια εικόνα, χίλιες λέξεις». (17/12/2017).Οικονομία. News.gr. https://www.news.gr/oikono_mia/business-stories/article/828062/oli-i-alithia-gia-to-mistirio-rito-mia-ikona-chilies-lexis.html

Πατριαρχικός Σταυρός. (8/4/20).Βικιπέδια.

https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A0%CE%B1%CF%84%CF%81%CE%B9%CE%B1%CF%81%CF%87%CE%B9%CE%BA%CF%8C%CF%82_%CE%83%CF%84%CE%B1%CF%85%CF%81%CF%8C%CF%82

Παγώνι, το σύμβολο της θύελλας. Συμβολισμοί. (16/1/16). Lifehub.gr

<https://www.lifehub.gr/%CF%80%CE%B1%CE%B3%CF%89%CE%BD%CE%B9-%CF%84%CE%BF-%CF%83%CF%85%CE%BC%CE%B2%CE%BF%CE%BB%CE%BF-%CF%84%CE%B7%CF%83-%CE%B8%CF%85%CE%B5%CE%BB%CE%BB%CE%B1%CF%83/>

Σβάστικα. (9/1/21). Βικιπέδια.

<https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A3%CE%B2%CE%AC%CF%83%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%B1>

Σίδερης, Θωμάς.(11/4/16). Τα σύμβολα της συλλογικής μνήμης.Treno. a balkan xpress edition <https://trenomag.wordpress.com/2016/04/11/syllogiki-mnimi/>

Σούλης, Σπύρος. Τριαντάφυλλα: Μάθετε το κρυμμένο νόημα του κάθε χρώματος! OUTDOOR ΦΥΤΑ, PLUS+, LIVING+.Spirossoulis.com the home issue.

<https://spirossoulis.com/louloudia-triantafylla-mathete-to-krymmeno-noima-tou-kathe-xromatos/>

Σύμβολο.(18/9/20 22:32). Βικιλεξικό.

<https://el.wiktionary.org/wiki/%CF%83%CF%8D%CE%BC%CE%B2%CE%BF%CE%BB%CE%BF>

Χρυσάνθεμο. (30/9/19). Βικιπέδια.

<https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A7%CF%81%CF%85%CF%83%CE%AC%CE%BD%CE%B8%CE%B5%CE%BC%CE%BF>

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ ΑΝΑ ΚΕΦΑΛΑΙΟ (με σειρά εμφάνισης)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

- 1.2 Σκιέρ https://images.clipartlogo.com/files/images/45/453010/ice-skiing-map-sign-clip-art_f.jpg

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

- 1.1 Ζωδιακός χάρτης <https://www.vectorstock.com/royalty-free-vector/purple-astrology-signs-12-zodiac-symbols-vector-2244984>

- 1.2 Σύμβολο Ερμή - Κηρύκειο
<https://www.pyli-apokalypseis.com/politismos/item/5863-kirykeio-to-emvlima-tou-theoy-ermi-kai-oi-omoiotites-me-to-dna>
Σύμβολο Ερμή, Αφροδίτης, Άρη, Κρόνου, Ήλιου, Σελήνης, Ουρανού, Ποσειδώνα, Πλούτωνα, Δία και Γης από <https://solarsystem.nasa.gov/resources/680/solar-system-symbols/>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

- 1.1 Σημαία Δανίας
<https://pixabay.com/el/vectors/%CF%83%CE%B7%CE%BC%CE%B1%CE%AF%CE%B1-%CE%B4%CE%B1%CE%BD%CE%AF%CE%B1-%CE%BA%CF%8C%CE%BA%CE%BA%CE%B9%CE%BD%CE%BF-%CF%84%CE%BF%CE%BC%CE%AD%CE%B1-%CF%86%CF%8C%CE%BD%CF%84%CE%BF-38791/>

- 1.2 Ρωσικός Ορθόδοξος Σταυρός
<https://www.shutterstock.com/image-vector/russian-cross-slanted-crossbar-christian-orthodox-529749274>
Ασπίδα Τευτόνων Ιπποτών
<https://www.swordsandarmor.com/images/Teutonic-Knights-Shield-Original-Order.jpg>

2. Σημαία Π.Α.Ο.Κ.
https://inpaok.com/wp-content/uploads/2013/06/assets_LARGE_t_1041_106013449_type12450.jpg

- 2.2. Το άστρο του Δαβίδ
<https://www.holocaustcenter.org/visit/library-archive/holocaust-badges/>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

1.4 Θεός Ganesha

<https://english.newstracklive.com/news/ganesh-chaturthi-2020-is-din-bhgwaan-ki-pooja-karne-se-hogi-manokamnaaye-puri-sc93-nu-1069627-1.html>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ

1.2 Mr. Yuk <https://whodriedmyjeans.com/2015/08/25/hello-mr-yuk/>

1.3 Σήμα ραδιενέργειας <https://www.gettyimages.com/detail/photo/radiation-sign-royalty-free-image/185118065>